

WYMAGANIA Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

NA POSZCZEGÓLNE OCENY

KL. VIII

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę,
- wie, czym się zajmuje przedmiot **wiedza o społeczeństwie**,
- wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne,
- wymienia najważniejsze **potrzeby człowieka**,
- wymienia kilka przykładów **ról społecznych**, które odgrywa,
- wie, czym są **zbiorowości** społeczne,
- wie, czym są normy grupowe,

- wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa **rodzina**,
- potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny,
- potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody **gospodarstwa domowego**,

- potrafi scharakteryzować klasę szkolną,
- opisuje życie społeczności szkolnej,
- zna **prawa i obowiązki** ucznia,
- rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu,

- wyjaśnia, czym są **mała ojczyzna** i region,
- znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu,
- wie jak tworzony jest **budżet gminy**,
- wymienia problemy społeczności lokalnej,

- potrafi określić czas, kiedy ukształtowały się współczesne narody,
 - odróżnia **mniejszości narodowe** od **mniejszości etnicznych**,
 - wskazuje różnice pomiędzy **migracją** a **uchodźstwem**,
 - wie, co znaczy pojęcie *ojczyzna*,
 - wymienia i opisuje polskie **symbole narodowe**,
-
- wymienia cnoty obywatelskie,
 - opisuje, czym jest **społeczeństwo obywatelskie**,
 - wyjaśnia na czym polega **wolontariat**,
 - wie, czym są **organizacje pożytku publicznego**,
 - wie czym jest **etyka**,
 - wymienia przykłady łamania zasad etycznych w życiu publicznym,
-
- wie, czym jest **państwo**,
 - zna najważniejsze cechy państwa,
 - potrafi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji,
 - wie, czym jest **demokracja bezpośrednia** i **demokracja pośrednia** (przedstawicielska),
 - wie, czym jest **konstytucjonalizm**,
 - wie, czym jest **preambuła**,
 - wie czym jest zasada **pluralizmu politycznego**,
 - potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną,
 - wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej,
 - wymienia cechy demokratycznych wyborów,
 - wie, czym jest **republikańska forma rządów**,
 - potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce **władzę wykonawczą**,
 - wyjaśnia zasadę **państwa prawa**,
-
- wymienia kilka kierunków polskiej **polityki zagranicznej**,
 - wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej,
 - potrafi wymienić **korzyści** z polskiego członkostwa w UE,
 - wyjaśnia, czym jest zjawisko **globalizacji**,
-
- wskazuje, z czego wynikają **prawa człowieka**,
 - uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne,

- wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób,
- wymienia różne systemy ochrony praw człowieka,
- zna najważniejsze **zadania policji** i służb porządkowych,
- wie, na czym polega **przymus bezpośredni**,
- opisuje, czym jest **przemoc rówieśnicza**,
- wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które do wykroczeń,
- wie, czym są **środki masowego przekazu**,
- wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji,
- odnajduje w mediach **informacje na wskazany temat**, analizuje je,
- wie czym jest **cyberprzestrzeń**,

Na ocenę dostateczną uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę dopuszczającą a ponadto:

- potrafi podać przykłady **nauk humanistycznych**,
- potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych,
- wyjaśnia pojęcie **socjalizacja**,
- wie, czym są: interakcja i więzi społeczne,
- wie, czym są **grupy społeczne**,
- dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe,
- wskazuje przyczyny powstawania konfliktów,
- opisuje rodzinę jako grupę społeczną,
- wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych,
- zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania **budżetem domowym**,
- rozumie pojęcie **deficyt budżetowy** i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego,
- wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma **samorząd szkolny**,
- zna prawa i obowiązki pracowników szkoły,

- zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia,
- wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną,
- wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli,
- wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych,
- wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy), powiecie i województwie,
- wie, czym jest **kapitał społeczny**,
- wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin,
- wie czym różni się narodowość od obywatelstwa,
- wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce,
- wyjaśnia, co to jest **Polonia**,
- podaje przekłady zachowań patriotycznych,
- opisuje cechy dobrego obywatela,
- wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim,
- podaje przykłady organizacji i akcji społecznych skupiających młodych ludzi,
- wymienia ich najważniejsze cele,
- wymienia cechy etyki zawodowej,
- wskazuje negatywne skutki nieprzestrzegania zasad etycznych,
- wymienia podstawowe funkcje państwa,
- wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne **funkcje państwa**,
- wymienia najważniejsze zasady demokracji,
- wie, czym jest **referendum**,
- potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum,
- wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji,
- wie, czym jest i dlaczego został powołany **Trybunał Konstytucyjny**,
- potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny,
- wyjaśnia pojęcie **koalicji rządowej**,
- wie, czym jest czynne i bierne **prawo wyborcze**,
- potrafi określić, kto wchodzi w skład rządu,
- wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie,
- zna **strukturę sądownictwa** powszechnego,

- wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych,
- wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego,
- wymienia **ogólne cele** UE,
- wymienia osoby z Polski, które pełnią ważne funkcje w instytucjach unijnych,
- wyjaśnia pojęcia: *fundamentalizm religijny* i *terroryzm*,
- wskazuje źródła ludzkiej **godności**,
- wymienia najważniejsze cechy praw człowieka,
- wie, jak pojęcia: *wolności* i *prawa* charakteryzowane są w *Konstytucji RP*,
- wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni **Rzecznik Praw Obywatelskich**,
- podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego,
- wymienia podstawowe rodzaje przemocy,
- potrafi wymienić różne typy przestępstw,
- wie, jaki sąd rozpatruje **sprawy nieletnich**,
- wymienia różne **rodzaje mediów**, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne,
- wyjaśnia pojęcia: *społeczeństwo informacyjne* i *globalna wioska*,
- wie dlaczego dziennikarstwo jest **zawodem zaufania publicznego**,
- wie, czym jest **reklama społeczna**,
- odszukuje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej,
- wymienia zasady **bezpieczeństwa w sieci**.

Na **ocenę dobrą** uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę dostateczną a ponadto:

- wymienia elementy osobowości człowieka,
- zna znaczenie słowa **asertywność**
- wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić,
- charakteryzuje człowieka jako istotę **społeczną** i **podaje stosowne** przykłady,
- wymienia różne rodzaje więzi społecznych,
- wie, jaką funkcję pełnią role społeczne,
- zna sposoby rozwiązywania **konfliktów**,
- wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis,

- potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę,
 - zna **prawa i obowiązki** rodziców i dzieci,
 - umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa,
 - potrafi zaplanować i rozpiścić zrównoważony budżet,
-
- wie, czym jest **samorządność**, podaje przykłady rodzajów samorządów,
 - potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia,
 - wymienia **akty prawa szkolnego**, w których zapisane są jego prawa,
-
- wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka,
 - wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych,
 - wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych,
 - próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych,
-
- potrafi wyjaśnić, czym jest **budżet obywatelski**,
 - zna **obowiązki obywatelskie** zapisane w *Konstytucji RP*,
-
- przedstawia prawa przysługujące mniejszościom,
 - wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem,
-
- odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory **postaw obywatelskich**,
 - wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie,
 - wskazuje różne możliwości działań społecznych, które mogą podejmować osoby młode,
 - potrafi wyjaśnić pojęcia: *mobbing*, *lobbing*, *nepotyzm*, *korupcja*,
-
- potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania,
 - wyjaśnia zasadę **trójpodziału władzy**,
 - wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji,
 - potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe centrowe i lewicowe,
 - wyjaśnia pojęcie *opozycja*,
 - wymienia najważniejsze instytucje sejmu i senatu,

- potrafi wymienić kilka kompetencji sejmu i senatu,
 - podaje imiona i nazwiska urzędującego prezesa Rady Ministrów,
 - wymienia prezydentów RP wybranych w wyborach bezpośrednich,
 - podaje przykłady kompetencji prezydenta,
 - wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności,
- wymienia państwa należące do NATO,
 - przedstawia **działalność Polski** w ONZ, Unii Europejskiej i NATO,
 - potrafi wymienić **państwa członkowskie UE**,
 - wymienia najważniejsze instytucje UE,
 - wymienia podstawowe prawa **obywateli Unii Europejskiej**,
 - wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata,
 - wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami,
- omawia cechy praw człowieka,
 - wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka,
 - wie, kiedy powstała *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka*,
 - wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji,
 - wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym,
 - wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce,
 - wymienia **organizacje pozarządowe** działające na rzecz ochrony praw człowieka,
 - wymienia działania UNICEF na rzecz praw dzieci,
 - opisuje działania **Rzecznika Praw Dziecka**,
- wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego,
 - wymienia prawa, które przysługują nieletniemu, który został zatrzymany przez policję,
 - wymienia **funkcje mediów**,
 - wyjaśnia pojęcie czwartej władzy,
 - wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych,
 - odróżnia fakty od komentarzy,
 - wymienia różne techniki **manipulacji** stosowane w reklamach,
 - wie, na czym polega znaczenie **badania opinii publicznej**,

- wymienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni,
- wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę dobrą a ponadto:

- potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie,
 - opisuje elementy **osobowości** człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi,
 - charakteryzuje potrzeby ludzkie z uwzględnieniem ich podziału,
 - wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji,
 - charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych,
 - potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne,
 - charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne,
 - potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym,
 - charakteryzuje różne sposoby **podejmowania decyzji** w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony,
 - wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów,
-
- wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę,
 - analizuje wartości ważne dla rodziny,
 - opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci,
 - zna współczesne **typy rodziny**,
 - przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu,
-
- wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła,
 - podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd,
 - charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego,
 - wskazuje i opisuje źródła praw ucznia,
 - potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych,
 - potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane,

- przedstawia sposoby **dochodzenia praw**, które zostały naruszone,
 - rozumie korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca oraz zna w praktyce różne formy współpracy w grupie i zespole klasowym,
 - rozumie, czym jest wolontariat, i jak doświadczenie w nim zdobyte może pomóc w karierze zawodowej,
-
- charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną,
 - opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu,
 - wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny,
 - opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych,
 - wskazuje **przyczyny problemów** swojej społeczności lokalnej,
 - próbuje wskazać sposoby ich rozwiązania,
-
- wymienia czynniki narodotwórcze,
 - potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową,
 - charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce,
 - określa **miejsca zamieszkania mniejszości** w Polsce,
 - wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa,
 - przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie,
 - wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest **patriotyzm**,
 - wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią,
-
- określa znaczenie cnót i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym,
 - wymienia umiejętności społeczne,
 - wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego,
 - opisuje aktywność społeczną Polaków,
 - charakteryzuje różne formy wolontariatu,
 - opisuje różnorodne formy działalności młodych osób,
 - uzasadnia konieczność stosowania zasad etyki w różnych dziedzinach społecznych,
 - opisuje negatywne zjawiska które wywołane są niestosowaniem zasad etycznych,
-
- charakteryzuje elementy tworzące państwo,
 - opisuje najważniejsze cechy państwa,
 - opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad,

- potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji,
 - podaje zasady organizacji referendum,
 - charakteryzuje szczególne cechy konstytucji,
 - analizuje treść preambuły *Konstytucji RP* i wskazuje najważniejsze wartości, do których się odwołuje,
 - podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny,
 - wymienia funkcje partii politycznych,
 - potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi,
 - wymienia najważniejszy cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych,
 - wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej,
 - opisuje cechy demokratycznych wyborów,
 - opisuje wskazaną funkcję parlamentu,
 - odwołując się do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów,
 - wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP,
 - wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd,
 - potrafi wyjaśnić pojęcia: *rząd większościowy* i *rząd mniejszościowy*,
 - przedstawia kompetencje Rady Ministrów,
 - wie, czym zajmują się sądy powszechne, wojskowe administracyjne i trybunały,
-
- opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia,
 - określa okoliczności powstania ONZ i NATO,
 - opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ,
 - wymienia Ojców Europy i wskazuje, z jakich krajów pochodzili,
 - wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór,
 - opisuje, jakie funkcje pełnią Polacy w instytucjach europejskich,
 - charakteryzuje problemy ekonomiczne i demograficzne współczesnego świata,
 - znajduje i opracowuje informacje o **konfliktach** toczących się na świecie,
 - charakteryzuje problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami,
 - opisuje zjawisko **terroryzmu**,

- wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka,
 - charakteryzuje pojęcie godności, rozróżniając godność osobową człowieka od godności osobistej,
 - na podstawie preambuły *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka* analizuje jej najważniejsze treści,
 - wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami,
 - potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo,
 - opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich,
 - opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka,
 - opisuje wybrane prawa zapisane w *Konwencji o prawach dziecka*,
 - podaje przykłady naruszania praw dziecka,
-
- podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień,
 - wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią,
 - wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego,
-
- opisuje różne rodzaje mediów,
 - wyjaśnia, dlaczego media są nazywane **czwartą władzą**,
 - wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci,
 - wymienia i opisuje zasady **etyki dziennikarskiej**,
 - **odczytuje i interpretuje** wyniki sondaży opinii publicznej,
 - wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni,
 - zna zasady, jakie należy stosować, aby uchronić się przed **szkodliwym oprogramowaniem**.

Na ocenę celującą uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą a ponadto:

- potrafi samodzielnie przygotować autoprezentację,
- opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych,
- opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć,
- charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy,
- określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne,
- wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu,

- analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci,
 - wyjaśnia, że współdziałanie w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej,
 - rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego,
-
- uzasadnia znaczenie samorządności w państwie,
 - wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie **procedur demokratycznych** w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy,
 - dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują,
 - rozwija postawę przedsiębiorczą i rozumie jej znaczenie przy wyborze kierunku dalszego kształcenia i wyborze drogi zawodowej,
 - zna różne typy osobowości i dostrzega, jaki wpływ na wybór zawodu ma określony typ osobowości człowieka,
-
- opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne,
 - wymienia **tradycje i obyczaje** swojej społeczności regionalnej,
 - przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi,
-
- wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych,
 - przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin,
 - zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego,
-
- przedstawia genezę współczesnych narodów,
 - potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji,
 - wymienia grupę posługującą się **językiem regionalnym**,
 - wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa,
 - opisuje, w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną,
 - opisuje genezę polskich symboli narodowych,
 - wymienia czynniki, które łączą ludzi z ojczyzną,

- wymienia różne wzorce działań obywatelskich,
 - opisuje różne formy aktywności społecznej,
 - opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego,
 - wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie,
 - wyjaśnia jak można realizować konstytucyjną zasadę pomocniczości,
 - dokonuje oceny działań społecznych adresowanych do młodych osób,
 - charakteryzuje wybrane cechy etyki zawodowej,
 - opisuje naruszanie zasad etycznych i wskazuje przyczyny takich zachowań,
-
- charakteryzuje funkcje państwa,
 - opisuje zadania, które powinno realizować państwo,
 - opisuje zasady demokratyczne,
 - przedstawia historię konstytucjonalizmu,
 - opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego,
 - ocenia różne systemy polityczne,
 - wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi,
 - potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone,
 - opisuje, jak działa polski parlament,
 - wie, na czym polega **dualizm władzy wykonawczej** w RP,
 - podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta,
 - potrafi, korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta,
 - potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny,
 - podaje przykłady naruszania zasad państwa prawa,
 - wyjaśnia najważniejsze zasady określające działalność władzy sądowniczej,
 - opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości,
-
- wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO,
 - wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ,
 - na podstawie szczegółowych celów wskazuje **główne kierunki rozwoju UE** do 2020 roku,
 - zna skład i zadania najważniejszych instytucji UE,
 - potrafi podać liczbę polskich **eurodeputowanych**,
 - opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich,

- opisuje globalizację w różnych aspektach,
- przedstawia propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata,
- przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka,
- wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka,
- wykazuje różnice między prawami a wolnościami człowieka na przykładzie praw i wolności osobistych zawartych w *Konstytucji RP*,
- wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza,
- potrafi przedstawić sposób **złożenia wniosku** do RPO,
- wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka,
- wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym,
- potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą,
- opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za **czyny karalne** w zależności od wieku,
- wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić,
- opisuje różne funkcje mediów,
- opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie,
- wyjaśnia pojęcie *public relations*,
- opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji,
- wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami,
- przedstawia krótko dzieje reklamy,
- wymienia i analizuje różne reklamy społeczne,
- potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji.